

NORDLAND STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:

2018/00156

Dato:

30.01.18

PÅTALEANALYSEN – HØRINGSUTALELSE FRA NORDLAND STATSADVOKATEMBETER

Innledningsvis beklages at embetet på grunn av en presset arbeidssituasjon høsten 2017 ikke fant rom for å avgi egen høringsuttalelser innen fristen.

Vi kommenterer enkelte av de foreslåtte tiltak, og vil for øvrig vise til riksadvokatens høringsuttalelse av 1. desember 2017.

Tiltak 1- Påtalemyndighetens samfunnsoppdrag.

I forslaget til ny straffeprosesslov § 2-5 ligger også en lovfesting av statsadvokatenes faglederansvar i form av tilsyn og veiledning overfor politiet. Primæroppgavene følger direkte av lov og instruksverk, og vi kan vanskelig se at en nærmere definisjon av statsadvokatenes «samfunnsoppdrag» ut over dette vil kunne få særlig betydning for virksomheten.

I departementets tildelingsbrev for Den høyere påtalemyndighet for 2018 heter det om samfunnsoppdraget i punkt 2 innledningsvis at *«hovedmålet til den høyere påtalemyndighet er å bidre til redusert kriminalitet ved målrettet og effektiv saksbehandling, samtidig som kravene til høy kvalitet og rettssikkerhet ivaretas.»*

Når samfunnsoppdraget først angis mer programmessig i et sentralt styringsdokument, kunne det overordnede ansvaret kommet bedre frem. Umiddelbart gir definisjonen inntrykk av at bidraget til kriminalitetsbekjempelsen primært skjer gjennom egen straffesaksbehandling, selv om øvrige ansvarsområder omtales senere i dokumentet.

I budsjettproposisjonen for for 2010 ble det uttrykt at «*de regionale statsadvokatembeter har ansvaret for straffesaksbehandlingen i politidistriktene i de respektive regioner*», og i departementets tildelingsbrev at «*hovedutfordringen for Den høyere påtalemyndighet vil også i 2010 være å sikre en målrettet og effektiv straffesaksbehandling...*» (vår uthevelse).

Tiltak 2 - Kompetanse

Vi er enig med utvalget at det er behov for å utvikle og styrke utdanning/ videreutdanning i påtalemyndigheten.

Det formelle ansvar for kompetanseutvikling i politiets påtalemyndighet må følge det administrative ansvar og følgelig ligge til Politidirektoratet.

Det må allikevel være slik at statsadvokatene i kraft av sin praktiske straffesakserfaring også for fremtiden har et synlig ansvar for kompetanseutvikling i politiets påtalemyndighet. Statsadvokatenes faglige nærhet til politidistriktene, og den erfaring som høstes gjennom enkeltsaksbehandling, gir det aller beste utgangspunkt for dette.

Også statsadvokatenes bidrag til kompetanseutvikling i politiet bør økes vesentlig, og samtidig systematiseres og forankres bedre. Som for fagledelsen for øvrig, jf nedenfor, må det være et betydelig rom for regional tilpasning, fordi kompetanse og opplæringsbehov vil ligge ulikt an i politidistriktene.

Skal de regionale embetene kunne yte vesentlige bidrag til kompetanseheving i politiet, må disse tilføres ytterligere ressurser. Det er etter vårt syn viktig at ressurstilførselen, også på grunn av den pågående kvalitetsreformen i politiet, skjer raskt ved de minste embetene

Tiltak 3 - Økt stabskraft ved riksadvokatembetet

Vi slutter oss ubetinget til at riksadvokatembetet må styrkes vesentlig for å sikre en fortsatt god og strategisk ledelse av påtalemyndighetens virksomhet. Gjennom de senere års oppbygging av Politidirektoratet, med viktige faglige berøringspunkter til påtalemyndighetens virksomhet, har det oppstått en synlig ressursmessig ubalanse mellom de to toppnivåer. Selv om det i dagens situasjon synes å være stor grad av enighet om viktige faglige spørsmål, er det viktig at riksadvokatembetet fremover sikres jevnbyrdig innflytelse på ulike prosesser og beslutninger.

Riksadvokaten må i det hele sikres ressursgrunnlag for løpende strategisk utviklingsarbeid, og deltakelse i alle sammenhenger som i sum påvirker utviklingen i politi og påtalemyndighet.

Tiltak 4 - En mer fleksibel kompetansefordeling

Vi har herfra støttet forslaget til nye delegasjonsregler i straffeprosessloven, og gir dermed vår støtte også til utvalgets forslag. Vi er enig i at avgjørelsesmyndigheten i straffesaker over tid kan forskyves noe nedover i påtalehierarkiet. Dette bør imidlertid skje gradvis og i takt med kompetanse- og ressursutvikling på lavere nivå.

En viss forskyvning av påtalekompetansen harmonerer også godt med intensjonene i politireformen om sterkere og mer spesialiserte fagmiljøer i politiet.

Den fleksibilitet som skapes ved lovforslagene vil sammen med ressursøkning sette statsadvokatene bedre i stand til overordnet regional styring av straffesaksbehandlingen og utviklingsarbeid knyttet til denne oppgaven, jf også nedenfor om fagledelsen.

Tiltak 6, 7 og 8 -En redefinering av statsadvokatrollen. Statsadvokatenes fagledelse

Vi ser ikke behov for å redefinere statsadvokatrollen som sådan i den forstand utvalget foreslår. Sentrale krav til statsadvokatenes oppgaveløsning, ut over lovfestet behandling av enkeltsaker, er over flere år beskrevet i sentrale styringsdokumenter, spesielt fra riksadvokatens hånd.

Inkludert Påtaleanalysen er det dessuten på 2000-tallet skrevet 4 større utredninger om statsadvokatenes oppgaveløsning, med forslag til så vel strukturelle som funksjonelle endringer. Et av kjernespørsmålene har vært statsadvokatenes evne og rammebetingelser for å ivareta sitt overordnede ansvar for straffesaksbehandlingen også på generelt nivå. I dagens situasjon er dette etter vårt skjønn hovedsakelig et spørsmål om ressurser. Det ligger mye erfaring og situasjonsforståelse i etaten, og med tilstrekkelige ressurser også ved de mindre embetene, kan også faglederoppgavene løses på en god måte og i samsvar med dagens forventninger.

Et annet anliggende er at det til en hver tid må vurderes hvilke tiltak innenfor fagledelsen som er mest hensiktsmessige og best fremmer målsettinger som kvalitetsforbedring og effektivisering av straffesaksbehandlingen i politiet.

Fagledelsen bør i hovedinnhold innebære situasjonsbestemt, ut fra det faglige bildet. Den høyere påtalemyndighet til en hver tid har av politidistriktene med grunnlag i sin straffesaksbehandling og annen faglige kontakt. Statsadvokatene bør utføre en god del enkeltsaksbehandling og aktorater som nødvendig grunnlag for fagledelsen, og denne må i sin tilpasses de utfordringer straffesaksbehandlingen til en hver tid frembyr, både på regionalt og nasjonalt nivå.

For så vidt gjelder statsadvokatenes behandling av enkeltsaker, påtaleavgjørelser og aktorater, har også tidligere utredninger pekt på behovet for fleksibilitet, slik at

statsadvokatene i større grad behandler «de riktige sakene». Saksinngangen og aktoratene ved embetene skjer hovedsakelig med strafferamme som avgjørende kriterium. Statsadvokatembetene burde på sikt settes i stand til i økende grad å styre sin saksavvikling, slik at ressursene ble anvendt noe mer målrettet også faglig sett. I forslaget til ny straffeprosesslov ligger en mulighet for større fleksibilitet gjennom delegasjon, og dette vil eventuelt gi noe bedre styringsmuligheter ved embetene.

Tiltak 9 - Reduksjon av antall statsadvokatembeter

Vi mener strukturendringer på statsadvokatnivået i overskuelig fremtid bør begrenses til det som er nødvendig som en tilpasning til politireformen.

I Nord-Norge mener vi de geografiske avstandene i seg selv forbyr en sammenslåing og samlokalisering av de to statsadvokatembetene. Nordland statsadvokatembeter aktorerer i dag for 8 domstoler inkludert lagmannsretten, og hvor alle med unntak av Salten tingrett ligger i flyavstand fra embetet, fra Ofoten, Lofoten og Vesterålen i nord, til Brønnøy i sør.

Med utgangspunkt i Tromsø eller Bodø ville aktorater for de mest fjerntliggende tingrettene eksempelvis kreve to flyreiser til og fra, med mye tidsspille og slitasje som resultat. Også fagledelse og tilsynsoppgaver vil bli mer ressurskrevende ved en samlokalisering av disse embetene. Sammenslåing uten samlokalisering, og med et underliggende avdelingskontor, ville ligne dagens situasjon og neppe gi noen gevinst for virksomheten.

Tiltak 11 - Klargjøring av påtalemyndighetens rolle i etterforskningsledelse

Etter vår erfaring kan manglende eller mangelfull etterforskningsledelse fra påtalemyndighetens side for en skyldes endringer i politijuristenes og etterforskernes arbeidshverdag.

Juristenes rolle og oppgaveløsning synes å ha endret seg noe over år, blant annet med tydeligere produksjonskrav og resultatmåling, restanseoppfølging, og i det hele en generelt mer bundet oppgaveløsning. Juristenes engasjement og rammebetingelser for etterforskningsledelse er i betydelig grad et spørsmål om ledelse og arbeidsorganisering i politidistriktet. Det viktigste er etter vårt skjønn at distriktets ledelse i alle sammenhenger tydeliggjør denne delen av juristenes oppgaver i organisasjonen og legger optimalt til rette for påtalefaglig styring i den løpende straffesaksbehandlingen.

En viktig forutsetning i denne sammenheng er også en god og synlig *politifaglig* etterforskningsledelsen i straffesakene. Erfaringer fra tilsyn tyder på at det er noe ulik oppfatning av hva politifaglig etterforskningsledelse innebærer.

En fragmentert etterforskning - som i de senere år har vært et tydelig og til dels styrt utviklingstrekk - vanskeliggjør en god påtalemessig etterforskningsledelse.

Påtalemyndighetens ledelse skjer ikke primært i førstelinjen - knyttet til de enkelte etterforskningsskritt - men skal være en helhetlig og målrettet styring med straffe- og prosesslovgivning som bakteppe. Påtalemyndigheten må da i bestrebelsen på å dreie etterforskningen i riktig retning kunne forholde seg til et overordnet politifaglig ledd med helhetlig kunnskap om saksforholdet. Her ligger det etter vår oppfatning en betydelig utfordring i dag.

Den oppmerksomhet etterforskningsfaget og etterforskningsledelse nå gis under politiets kvalitetsreform, vil kunne bidra til å styrke også den påtalemessige styring av etterforskningen.

Geir Fornebo
førstestatsadvokat

Gjenpart:

Riksadvokaten, post 8002 Dep, 0030 Oslo